

ΟΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ - ΦΙΛἘΛΛΙΝΥ

Μίλερ Βίλχεμ. Γερμανός λυρικός ποιητής και ένθερμος φιλέλληνας, συνθέτης των «τραγουδιών των Ελλήνων». Ήταν γνωστός και ως «Έλληνας Μίλερ». Στη Βιέννη γνώρισε προσωπικότητες της ελληνικής παροικίας, οι οποίοι του εξέθεσαν τα δεινά του γένους και του ενέπνευσαν το φιλελληνισμό. Υποστήριξε με πάθος τον αγώνα για εθνική ανεξαρτησία και συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση φιλελληνικού ρεύματος στη Γερμανία.

Вильгельм Мюллер. Немецкий поэт, лирик и горячий филэллин, композитор очинивший «песни греков». Он был известен как «грек – Мюллер». В Вене он познакомился с деятелями греческой общины, которые поведали ему о тех ужасах, с которыми сталкиваются угнетаемые греки, и заразили его филэллинизмом. Он страстно поддерживал борьбу за национальную независимость и сыграл важную роль в формировании филэллинского течения в Германии.

Φρανσουά ντε Σατωμπριάν. Γνωστός και σαν Σατωβριάνδος, περιηγητής και συγγραφέας, υπηρέτησε ως διπλωμάτης και Πρέσβης της Γαλλίας σε διάφορες πρωτεύουσες της Ευρώπης αλλά και ως Υπουργός Εξωτερικών. Το 1811 εξέδωσε το βιβλίο του «Οδοιπορικό από το Παρίσι στην Ιερουσαλήμ», στο οποίο περιέγραφε τη φυσική ομορφιά και τα ιστορικά μνημεία της Ελλάδας, καθώς και τις απαίσιες συνθήκες ζωής των υπόδουλων Ελλήνων. Υποστήριξε σθεναρά την Ελλάδα κυρίως με το περίφημο «Υπόμνημα περί της Ελλάδος» το 1825, το οποίο κατά κάποιο τρόπο αποτέλεσε φιλελληνικό μανιφέστο κατά τη διάρκεια της ελληνικής Επανάστασης.

Франсуа де Шатобриан. Также известный как Сатовриандос, путешественник и писатель, служил дипломатом и послом Франции в различных столицах Европы, а также в качестве министра иностранных дел. В 1811 году опубликовал свою книгу «Путешествие из Парижа в Иерусалим», которая описывает как природную красоту и исторические памятники Греции, так и ужасные условия жизни поработенных греков. Горячо поддержал Грецию, особенно своим «меморандумом о Греции» 1825 года, который был воспринят как филэллинский манифест времен греческой революции.

Κόμης Σανταρόζα. Ιταλός επαναστάτης και λόγιος και ένας από τους πρωτεργάτες του απελευθερωτικού κινήματος του Πεδεμοντίου το 1821. Ένθερμος φιλέλληνας, μετά την αποτυχία του κινήματος στο Πεδεμόντιο έφτασε στο Ναύπλιο το 1824 με σκοπό να προσφέρει τις υπηρεσίες του στον ένοπλο επαναστατικό αγώνα των Ελλήνων. Την επόμενη χρονιά ακολούθησε τους Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο και Γεώργιο Κουντουριώτη στη Μεσσηνία. Αμέσως κλήθηκε για ενίσχυση στη Σφακτηρία, όπου κατά τη διάρκεια μιας επίθεσης των αιγυπτιακών δυνάμεων σκοτώθηκε.

Граф Сантароса. Итальянский революционер, ученый и один из родоначальников освободительного движения в Пьемонте в 1821 году. Преданный филэллин, после неудачи движения в Пьемонте прибыл в Навплион в 1824 году с целью оказания помощи вооруженной революционной борьбе греков. Год спустя он следует за Александром Маврокордатосом и Георгиосом Кундуриотисом в Мессинию. По прибытию, через несколько дней отправляется с группой солдат на остров Сфактирия, где во время атаки египетской армии был убит.

Κάρολος Φαβιέρος. Γάλλος στρατιωτικός ο οποίος από νωρίς περιόδευσε στην Ευρώπη με σκοπό τη στρατολόγηση φιλελλήνων. Το 1825 δέχτηκε πρόσκληση της ελληνικής κυβέρνησης για οργάνωση τακτικού στρατού στο Ναύπλιο. Συνεργάστηκε με τον Καραϊσκάκη εναντίον των Τούρκων στην Αττική. Πέτυχε τον ανεφοδιασμό των πολιορκούμενων στην Ακρόπολη και έμεινε εγκλωβισμένος σε αυτήν μέχρι την παράδοσή της. Για την προσφορά του στην ελληνική επανάσταση πολιτογραφήθηκε Έλληνας στην Τρίτη Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας. Υπήρξε άνθρωπος της δράσης, αφοσιωμένος στο σκοπό του, με γενναιοφροσύνη, εντιμότητα και αφιλοκέρδεια.

Шарль Фавье. Французский солдат, который с ранних лет путешествовал по Европе с целью собрать войско филэллинов. В 1825 году он принял приглашение правительства Греции организовать регулярную армию в Навплионе. Сотрудничал с Караискакисом против турок в Афинах. Ему удалось проникнуть в осажденный Акрополь и снабдить его провиантом. Он находился в Акрополе вплоть до его оккупации вражеской армией. За активное участие в греческой революции на третьем Национальном Собрании в Тризине был удостоен почетного греческого гражданства. Он был человеком действия, преданным своей цели, щедрым, честным и бескорыстным.

Χάστιγκς Φράνι Άμπναι. Βρετανός αξιωματικός του ναυτικού και ένας από τους πιο ένθερμους φιλέλληνες, με πλούσια δράση καθ' όλη τη διάρκεια της επανάστασης. Το 1822 ήρθε στην Ελλάδα και αγωνίστηκε στην Πελοπόννησο και την Κρήτη. Το 1824 επέστρεψε στην Αγγλία όπου επέβλεψε και χρηματοδότησε σε μεγάλο βαθμό τη ναυπήγηση ενός ατμοκίνητου πολεμικού πλοίου για λογαριασμό των Ελλήνων. Δυο χρόνια αργότερα κατέπλευσε στο Ναύπλιο ως κυβερνήτης του πλοίου και βοήθησε τους αγωνιζόμενους Έλληνες στο Φάληρο και τον Πειραιά. Επιτυχή πολεμική δράση ανέλαβε και στον Παγασητικό κόλπο, στο Τρίκερι, στην Αλεξάνδρεια και στην ανακατάληψη του Μεσολογγίου. Στην προσπάθεια κατάληψης του Αιτωλικού πληγώθηκε και τελικά πέθανε στη Ζάκυνθο.

Франк Абни Гастингс. Британский морской офицер и один из самых ярых филэллинов на протяжении всей революции. В 1822 году он прибыл в Грецию и воевал на Пелопоннес и Крит. В 1824 году он вернулся в Англию, где руководил и финансировал на высшем уровне строительство парового военного корабля для греков. Двумя годами позже отправился в Навплион, как капитан корабля и помог грекам в сражениях в Фалиро и при Пирее. Успешные военные действия также были проведены в Пагаситском заливе, в Трикери, Александрии и при освобождении Миссолоγγии. В попытке захватить Этолию Гастингс был ранен и в итоге скончался на острове Закинф.

Ιωάννης-Γαβριήλ Εϋνάρδος. Ελβετός τραπεζίτης, τιμημένος με τον τίτλο του ευεργέτη του ελληνικού έθνους και πρωτοπόρος φωτογράφος. Το 1814 συμμετείχε στο συνέδριο της Βιέννης, όπου γνώρισε τον Ιωάννη Καποδίστρια, με συνέπεια να προσχωρήσει στο κίνημα του φιλελληνισμού. Κατά την επανάσταση του '21 διέθεσε τεράστια ποσά υπέρ των Ελλήνων και παρενέβη επανειλημμένα στην ευρωπαϊκή διπλωματία για τον αγώνα τους. Μετά την δολοφονία του Καποδίστρια επέδειξε προσωπικό ενδιαφέρον για τη συγκρότηση της ελληνικής εθνικής οικονομίας και συνέβαλε καταλυτικά στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, της οποίας διετέλεσε και επίτιμος διοικητής. Αντιμετώπισε με σθένος τις υπερβολικές απαιτήσεις των Άγγλων τραπεζιτών για το δάνειό τους προς την Ελλάδα και πλήρωσε ο ίδιος μισό εκατομμύριο χρυσά φράγκα για να τους ικανοποιήσει.

Жан-Габриэль Эйнард. Швейцарский банкир, удостоенный звания благодетеля греческой нации, а также один из первых в мире фотографов. В 1814 году принимал участие в Венском конгрессе, где познакомился с Иоаннисом Каподистрией, после чего присоединился к движению филлэллинизма. Во

время революции 1821 года греками затратил огромные суммы лоббирование греческих интересов в европейской дипломатии, выступая за греческие права. После убийства Каподистрии он проявил личный интерес в формировании греческой национальной экономики и участвовал в создании с Национального банка Греции, в котором стал уважаемым всеми управляющим. В 1847 году, столкнувшись с проблемой неуплаты по кредиту, выданному Греции английскими банками (1832 г.), Эйнар из своих средств выплатил полмиллиона франков золотом.

Λόρδος Τζορτζ Μπάιρον

Άγγλος σατιρικός και λυρικός ποιητής. Γεννήθηκε στο Λονδίνο το 1788. Ήταν ο πιο γνωστός φιλέλληνας με δράση καταλυτική για το φιλελληνικό κίνημα. Τον Αύγουστο του 1823 έφτασε στο Αργοστόλι με ένα πλοίο φορτωμένο με όπλα, τρόφιμα και φάρμακα. Τον Ιανουάριο του 1824 πήγε στο Μεσολόγγι όπου έγινε δεκτός με ενθουσιασμό απ' όλους τους Έλληνες. Φρόντισε για την οχύρωση της πόλης και συγκρότησε σώμα Σουλιωτών με σκοπό την κατάληψη της Ναυπάκτου. Πέθανε από ελονοσία τον ίδιο χρόνο, αφού πρώτα οι Μεσολογγίτες τον είχαν ανακηρύξει Έλληνα πολίτη. Ο Διονύσιος Σολωμός έγραψε για το θάνατο του Μπάιρον:

Λευτεριά, για λίγο πάψε

να χτυπάς με το σπαθί.

Τώρα σίμωσε και κλάψε

εις του Μπάιρον το κορμί.

Λорд Джордж Байрон. Английский лирик и сатирик. Родился в Лондоне в 1788 году. Он был самым прославленным филэллингом и стал катализатором действий филэллинского движения. В августе 1823 прибыл в Аргостоли на корабле, загруженном оружием, продовольствием и медикаментами. В январе 1824 году отправился в Миссолонгги, где был с энтузиазмом принят всеми греками. Позаботился об укреплении города и сформировал отряд сулиотов для взятия Лепанто. Он умер от малярии в том же году, когда жители города Миссолонгги объявили его гражданином Греции.

Ιωάννης Ιάκωβος Μάγερ Γεννήθηκε στη Ζυρίχη το 1798. Εκδότης της εφημερίδας «Ελληνικά Χρονικά» του Μεσολογγίου, πρόμαχος της ελευθεροτυπίας, ο οποίος έμεινε ανυποχώρητος στη αρχή: *«Η Δημοσιότητα είναι η ψυχή της Δικαιοσύνης»*. Ο Μάγερ έπεσε μαχόμενος κατά την Έξοδο των “Ελεύθερων Πολιορκημένων”, τόσο ο ίδιος, όσο και η σύζυγός του Αλτάνα και τα δύο ανήλικα κοριτσάκια τους.

Джон Яков Майер родился в Цюрихе в 1798 году. Редактор газеты "Греческая хроника" в Миссолонгги, передовик свободной прессы, который изначально был непреклонен: "гласность - это душа правосудия". Майер погиб в сражении накануне выхода статьи "Свободные Осажденные" вместе со своей женой Алтаной и двумя несовершеннолетними дочерьми.

Βίκτωρ Ουγκώ. Ο γνωστός Γάλλος μυθιστοριογράφος και ποιητής δημοσίευσε το πρώτο του ποίημα για τον αγώνα των Ελλήνων το 1826 με τίτλο *Τα Κεφάλια του Σαραγιού*. Ακολούθησαν τα ποιήματα *Ναβαρίνο*, *Ενθουσιασμός*, *Κανάρης*, *Λαζάρα* καθώς και το περίφημο *Ελληνόπουλο*. Ο Ουγκώ συνέχισε να ενδιαφέρεται για την Ελλάδα και μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους, ιδιαίτερα σε σχέση με το κρητικό ζήτημα. Το διάστημα της Κρητικής Επανάστασης του 1866 – 1869 δημοσίευσε τρεις επιστολές υπέρ των Κρητών στον ευρωπαϊκό τύπο. Ακόμα, επέδειξε ενδιαφέρον και για την αρπαγή των μαρμάρων του Παρθενώνα, κατηγορώντας τον Έλγιν και σημειώνοντας ότι η πολιτιστική κληρονομιά ενός λαού δεν πρέπει να γίνεται κτήμα ενός άλλου.

Виктор Гюго. Известный французский писатель и поэт, опубликовал свою первую поэму о борьбе греков в 1826 году под названием «Головы в серале». Затем последовали стихи «Наварин», «Волнение», «Канарис», «Лазарь» и знаменитый «Молодой грек». Гюго по-прежнему сохранил свой интерес к Греции и после создания греческого государства, особенно в отношении Критского вопроса. В период революции на Крите 1866 – 1869 гг. опубликовал три письма в поддержку критянам в европейской прессе. Также проявил интерес к вопросу о похищении мраморных скульптур Парфенона, обвинив в этом Элгина и отметив, что культурное наследие одного народа не должно быть собственностью другого.

Ο μεγάλος Γάλλος λογοτέχνης και οραματιστής **Βίκτωρ Ουγκώ**,
γράφει στους στίχους του «Ελληνόπουλου», όπως τους μετέφρασε ο Παλαμάς:

«Τούρκοι διαβήκαν, χαλασμός,
θάνατος πέρα ως πέρα. Ερμιά παντού
Μα κοίτα πάνου εκεί στο βράχο...
κάποιο παιδί μονάχο...
Διαβάζει, μου κράζει το Ελληνόπουλο
με το γαλάζιο μάτι:
Βόλια, μπαρούτι θέλω, να!»

«Στην Ελλάδα! Στην Ελλάδα! Αντίο όλοι! Η ώρα του φευγιού είναι!
Γιατί επιτέλους, μετά απ' το αίμα του μαρτυρικού αυτού λαού
το ευτελές το αίμα των δημίων του αναβλύζει!
Στην Ελλάδα στους φίλους μου! Εκδίκηση! Ελευθερία!
Τουρμπάνι στο κεφάλι μου! Στο χέρι μου η σπάθα!
Εμπρός! Νάτο το άλογο, που κάποιος το σελώνει!»

(Βίκτωρ Ουγκώ: «Ενθουσιασμός»)

Ποίημα του Πούσκιν: «Σήκω Ελλάδα»

Ορθή, Ελλάδα, στάσου!
Όχι άδικα τα όπλα πήρες,
όχι άδικα σείστηκαν τα βουνά σου
Όλυμπος, Πίνδο, Θερμοπύλες.

Με το τραγούδι στίχων φλογερών
Τурταίου, Μπαίρον και Ρήγα,
Χώρα ηρώων και θεών,
το σκότος της σκλαβιάς κυνήγα.

Ο Λόρδος Βύρων είχε θαυμασμό για την κλασσική Ελλάδα, αλλά γοητεύτηκε και από τα τοπία της και το κλίμα της, όταν την επισκέφθηκε. Γράφει στο ποίημά του «Ο Κουρσάρος»:

Στον Μωριά τα κορφοβούνια, πορφυρά ντυμένος κάλλη
αργοκατεβαίνει ο ήλιος μεσ' της δύσης την αγκάλη.
Όχι, οι λάμπεις του δεν είναι θαμπερές καθώς στις χώρες
του Βορρά, μα φεγγοβόλες, διάφανες και χρυσοφόρες.
Όταν ήσυχα στον πόντο τις αχτίνες του καρφώνει,
τις σπιθοβόλες κορφούλες των κυματισμών χρυσώνει.
Αποχαιρετά την Ύδρα και το βράχο της Αιγίνης
με στερνό χαμόγελό του ο Θεός της ωριωσύνης.
Πάντοτε ποθεί να βλέπει την αγαπητή του χώρα,
αν κι αυτή λαμπρές θυσίες δεν του καίει πλέον τώρα.

(Απόδοση: Λεων. Ραζέλος) από www.byron-greece.org

Από το ποίημα του Μπάιρον «ο Γκιαούρ»

Ἀπαράλλακτος ἡ χώρα, ὡς ἂν ἑωσφόρων στίφη
ἀπεδίωξαν ἐντεῦθεν τοὺς ἀγγέλους μὲ τὰ ξίφη,
καὶ πᾶν ἔκτρωμα τοῦ Ἄδου, φάλαγγες κακῶν δαιμόνων
ἰέπεκάθισαν θρασέως εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὸν θρόνον.
Τόσον ἡ Ἑλλάς ὠραία, τόσον ἡ Ἑλλάς ἐλκύει,
τόσον καὶ οἱ ὀλετῆρες τύραννοί της εἶν' ἀχρεῖοι (1).
Ἐγερθῆτε ! ἐγερθῆτε ! ἀνακτῆσατε γενναίως
τὴν γῆν ταύτην, τῆς ὁποίας εἶναι ἄφθαρτον τὸ κλέος·
εἰς τὴν τέφραν τῶν προγόνων εὔρετέ τινος σπινθῆρας
καὶ ἀνάψατ' εἰς τὰ στήθη ἐνθουσιασμοῦ κρατῆρας·

Κωστής Παλαμάς

Από τον «Χαιρετισμό των νεκρῶν Φιλελλήνων»

Ἐπεσες καὶ στα στήθη σου τα καταματωμένα
με τὸ νὰ χέρι σφίγγοντας τὰ ράκη τῆς χλαμύδας
τα παλικάρια ἀναζητᾷς τ' ἀλλόφυλα, τὰ ξένα,
καὶ πρὶν ἀκόμα στοχαστεῖς τὰ τέκνα τὰ δικά σου,
πλέκεις με τ' ἄλλο χέρι σου μαγιάτικα στεφάνια
για τὰ παιδιά μίας ἄλλης γῆς, μίας μακρινῆς πατρίδας
ποὺ ἔτρεξαν κι ἀπαρνήθηκαν τὰ πατρικὰ λιμάνια
για νὰ δεχτοῦν κατὰστηθα, σαν εὐλογία οὐράνια,
τὸ βόλι γιὰ τὴ δόξα σου καὶ γιὰ τὸν ἔρωτά σου.

Стихотворение А.С. Пушкина «Восстань, о Греция, восстань...»

Восстань, о Греция, восстань.

Недаром напрягала силы,

Недаром потрясала брань

Олимп и Пинд, и Фермопилы.

Страна героев и богов

Расторгла рабские вериги

При пеньи пламенных стихов

Тиртея, Байрона и Риги.

Лорд Байрон восхищался классической Грецией, но, посетив страну, был также пленен ее пейзажами и климатом. Вот что он писал в поэме **«Корсар»**:

Пышней, чем утром, вдоль Морейских гряд

Лениво сходит солнце на закат;

Не тускло, как на Севере, оно:

Полнеба чистым блеском зажжено;

Янтарный луч слетает на залив,

Отливы волн зеленых озлатив,

И озаряет древний мыс Эгин

Прощальной улыбкой властелин;

Своей стране любовно льет он свет,

Хоть алтарей ему давно там нет.

Из поэмы **Байрона «Гяур»**

Порок и злоба там царит,

Как будто светлых духов рая

Прогнала бесов шайка злая

И захватил их дикий рой

На небесах престол святой...

Таков Эллады край чудесный,

Уже умершей, но прелестной

В печальной кротости своей:

Навеки жизнь угасла в ней...
Потомки доблестных отцов!
Иль вы забыли очертанья
Вольнолюбивых берегов
И вод лазоревых название?
Ведь это славный Саламин!
Воспоминанья тех картин
Пускай пред вами вновь восстанут
И вновь душе родными станут.
Пускай отцов священный прах
Огонь зажжет у вас в сердцах.

Источники: «Краткий словарь греческой истории» (Вангелис Дракопулу, Георгия Эвтиму) и материалы интернета

Составление текста: Димитриос Куюмтзоглу

Перевод: Анастасия Суровцева